

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТАНДАРТИ ТА НАСТАНОВИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ
ЯК ОСНОВА УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМ І ПРОЦЕСІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ»

Ступінь освіти	доктор філософії
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма	Публічне управління та адміністрування
Тривалість викладання	7 чверть
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
лекції:	3 години на тиждень
практичні:	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

Кафедра, що викладає: Державного управління і місцевого самоврядування (ДУМС)

Викладачі:

Маматова Тетяна Валеріївна

д.держ.упр., професор, професор кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/%D0%9Camatova/Mamatova.php>

E-mail: Mamatova.T.V@nmu.one

Чикаренко Ірина Аркадіївна

д.держ.упр., професор, завідувач кафедри

Персональна сторінка

<https://palsg.nmu.org.ua/ua/kafedra/teachers/Chykarenko/Chykarenko.php>

E-mail: Chykarenko.I@nmu.one

1. Анотація до курсу

У сучасному глобалізованому світі надзвичайно активну роль у забезпеченні суспільного розвитку, відіграє система міжнародних організацій, зокрема UN, UNDP, OECD, ISO, WEF, які акумулюють потужний політичний, економічний, науковий та експертний потенціал держав або організацій-учасниць. Це дозволяє міжнародним організаціям здійснювати глобальні дослідження, розробляти термінологічні системи, загальні принципи та моделі, настанови, кодекси усталеної практики і міжнародні стандарти.

Під час вивчення цієї дисципліни Ви ознайомитеся із системою міжнародних організацій у сфері забезпечення суспільного розвитку, дізнаєтеся про основні глобальні дослідження та публікації ключових міжнародних організацій (UN, UNDP, OECD, WEF), опануєте основи стандартів ISO на процеси та системи управління та основні документи міжнародних професійних організацій щодо організаційної досконалості та компетентності персоналу. У Вас буде можливість розвинути навички самооцінювання органу публічного управління за моделлю організаційної досконалості та

формулювання проекту одного з елементів наукової новизни власного дисертаційного дослідження у частині адаптування міжнародних стандартизованих практик.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти комплексу спеціальних знань та дослідницьких вмінь, які пов'язані із застосуванням в публічному управлінні вимог стандартів та настанов міжнародних організацій як основи удосконалення систем і процесів.

Завдання курсу:

– **знати і розуміти:** сутність діяльності міжнародних організацій у сфері забезпечення суспільного розвитку; сутність глобальних досліджень та публікації міжнародних організацій (UN, UNDP, OECD, WEF); сутність стандартизації та поширення стандартизованих практик в публічному управлінні та дослідній діяльності; зміст вимог стандартів та інших документів міжнародних організацій щодо сприяння сталому розвитку територій і громад, окремих органів публічного управління та галузевих систем й оцінювання прогресу у досягненні Цілей сталого розвитку;

– **вміти:** *застосовувати* інструментарій *обґрунтування* для формування переліку документів міжнародних організацій, що є релевантними проблематиці дисертаційного дослідження; *коректно застосовувати* термінологію у сфері стандартизації та удосконалення систем і процесів у контексті публічного управління та адміністрування; *практично застосовувати* стандарти та настанови міжнародних організацій у предметній сфері власного, дослідження; *критично аналізувати* змістовне наповнення та *оцінювати* можливості використання стандартів та настанов міжнародних організацій як основи удосконалення систем і процесів публічного управління; *розробляти та обґрунтовувати* авторську позицію щодо елементів наукової новизни власного дисертаційного дослідження у частині адаптування міжнародних стандартизованих практик.

3. Результати навчання

Дисциплінарні результати навчання:

- *відтворювати та інтерпретувати* загальнонаукову термінологію та термінологію у сфері стандартизації та удосконалення систем і процесів у контексті публічного управління та адміністрування
- *пояснювати, порівнювати та узагальнювати* основні положення щодо сутності діяльності міжнародних організацій у сфері забезпечення суспільного розвитку
- *пояснювати, інтерпретувати та критикувати* основні положення глобальних досліджень та публікації міжнародних організацій (UN, UNDP, OECD, WEF); *застосовувати* інструментарій *обґрунтування* для формування переліку документів міжнародних організацій, що є релевантними проблематиці дисертаційного дослідження
- *розуміти* сутність стандартизації та поширення стандартизованих практик в публічному управлінні та дослідній діяльності; *застосовувати* вимоги стандартів та настанови міжнародних організацій у предметній сфері власного дослідження
- *розуміти* зміст вимог стандартів та інших документів міжнародних організацій щодо сприяння сталому розвитку територій і громад, окремих органів публічного управління та галузевих систем й оцінювання прогресу у досягненні Цілей сталого розвитку
- *критично аналізувати* змістовне наповнення та *оцінювати* можливості використання стандартів та настанов міжнародних організацій як основи удосконалення систем і процесів публічного управління, зокрема в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України
- *розробляти, аргументувати, формулювати та дискутувати* авторську позицію щодо елементів наукової новизни власного дисертаційного дослідження у частині адаптування міжнародних стандартизованих практик. *Ставити питання* щодо формулювань наукової новизни колег

4. Структура курсу

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
1	Вступ до курсу Мета, завдання, результати Політика курсу Навчальні матеріали Система та критерії оцінювання	Лекція	Силабус Презентація курсу Методичні рекомендації Рекомендовані джерела ККР для проведення заліку	–
	Тема 1. Міжнародні організації у сфері забезпечення суспільного розвитку		Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
	Практичне заняття за темою 1. WEB-ресурси міжнародних організації у сфері забезпечення суспільного розвитку	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-10
2	Тема 2. Глобальні дослідження та публікації міжнародних організацій	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	0-5
	Практичне заняття за темою 2. Організація пошуку релевантних документів на веб-ресурсах міжнародних організацій	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-10
3	Тема 3. Стандарти ISO на процеси та системи управління	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела Спеціалізовані веб-ресурси	–
	Практичне заняття за темою 3. Удосконалення систем і процесів публічного управління на основі стандартів ISO	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	–
4	Тема 3. Глобальні дослідження та публікації міжнародних організацій	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
	Практичне заняття за темою 3. Удосконалення систем і процесів публічного управління на основі стандартів ISO	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-10
5	Тема 4. Документи міжнародних професійних організацій щодо організаційної досконалості та компетентності персоналу	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
	Практичне заняття за темою 4. Процедура самооцінювання органу публічного управління за моделлю організаційної досконалості	Практичне заняття	Методичні рекомендації Спеціалізовані веб-ресурси	0-10
6	Тема 5. Наукові підходи до адаптації вимог і рекомендації міжнародних організацій	Лекція	Презентація за темою Рекомендовані джерела	0-5
	Презентація результатів виконання індивідуального завдання «Розроблення проекту одного з елементів наукової новизни власного дисертаційного дослідження у частині адаптування міжнародних стандартизованих практик до умов	Практичне заняття	Презентації здобувачів	0-40

Тижні	Тематика занять	Вид занять	Ресурси	Оцінка
	діяльності вітчизняних організацій публічного сектору: методологічні підходи, моделі, методи та методики (інструментарій)»			
7	Підведення підсумків вивчення дисципліни	Лекція	Силабус ККР для проведення заліку Анкети у MS Forms	–
	Підведення підсумків вивчення дисципліни	Практичне заняття		–

Індивідуальне завдання «Розроблення проекту одного з елементів наукової новизни власного дисертаційного дослідження у частині адаптування міжнародних стандартизованих практик до умов діяльності вітчизняних організацій публічного сектору: методологічні підходи, моделі, методи та методики (інструментарій)» (тема 5, презентація на 6 тижні).

1. Визначити відповідне наукове завдання дисертації.
2. Ознайомитись із прикладами адаптування міжнародних стандартизованих практик до умов діяльності вітчизняних організацій публічного сектору у здійснених раніше дисертаційних дослідженнях.
3. Визначити релевантні документи міжнародних організацій.
4. Запропонувати авторській підхід до механізму адаптування обраних міжнародних стандартизованих практик до умов діяльності вітчизняних організацій публічного сектору предметної галузі власного дослідження.
5. Розробити авторське формулювання одного з елементів наукової новизни власного дисертаційного дослідження у частині адаптування міжнародних стандартизованих практик до умов діяльності вітчизняних організацій публічного сектору: методологічні підходи, моделі, методи та методики (інструментарій).

Під час презентації і захисту результатів виконання індивідуальних завдань у межах практичних занять передбачено процедуру peer-assessment (оцінювання з боку інших здобувачів освіти).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджета до за стосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інстальований на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 8-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами *участі у дискусіях* під час інтерактивних лекцій, виконанню та *презентації результатів індивідуального завдання*, зміст якого описано у розділі 4 (участь у дискусіях та презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 8-го кваліфікаційного рівня за НПК (доктор філософії)» (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями, див. у табл. розділу 4). Загалом за участь у дискусіях і захист результатів виконання індивідуального завдання отримується **максимум 60 балів**.

Практичні роботи (індивідуальні і командні завдання, розподіл балів див. у табл. розділу 4) виконуються під час практичних занять (презентація результатів окремих завдань оцінюється в межах 100 балів відповідно до Загальних критеріїв досягнення результатів навчання для 8-го кваліфікаційного рівня за НПК (доктор філософії)» (див. «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://cutt.ly/1ORACPD>) із подальшим перерахунком відповідно до розподілу балів за окремими темами та завданнями, див. у табл. розділу 4). При несвоєчасному здаванні практичної роботи оцінка знижується вдвічі. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 40 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Розподіл максимальної кількості балів за складовими поточного контролю:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
60	40	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (залік)** під час сесії. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконаних індивідуальних завдань (дві практичні роботи), він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **60 тестових завдань** із чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 1 бал (**разом 60 балів**) та **10 тестових завдань** з практичної частини, кожне з запитань оцінюється максимум у 4 бали (**разом 40 балів**), причому:

- 4 бали – відповідність еталону;
- 3 бали – відповідність еталону з незначними помилками;
- 2 бали – часткова відповідність еталону, питання повністю не розкриті;
- 1 бал – невідповідність еталону, але відповідність темі запитання;
- 0 балів – відповідь не наведена або не відноситься до теми запитання.

Отримані бали за відкриті та закриті тести додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагиату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагиату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»:

http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагиат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінку кафедри державного управління і місцевого самоврядування у Facebook: <https://www.facebook.com/kafedra.publicmanagement/>.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота у рамках дисципліни дистанційно у застосунку Microsoft Teams та на корпоративній платформі Moodle (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи у Microsoft Teams.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби).

Оцінки неможливо отримати під час консультацій або інших додаткових годин спілкування з викладачем. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті. Здобувачі вищої освіти має право на зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті,

за окремими темами або видами навчальної активності із попереднім погодженням з викладачем дисципліни та гарантом освітньої програми. Визнання результатів здійснюється за наявності відповідних сертифікатів.

7.7. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачам вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Децентралізація влади в Україні: оцінювання результатів формування та розвитку самодостатніх громад : монографія / за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, І. А. Чикаренко. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2019. 292 с.
2. Менеджмент якості в органах місцевого самоврядування : монографія / О. Бортнік, С. Квітка, Т. Маматова, С. Серьогін ; за заг. ред. С. Серьогіна. Дніпропетровськ : Грані, 2015. 140 с.
3. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти : монографія / С. М. Серьогін, Ю. П. Шаров, Є. І. Бородин, Н. Т. Гончарук [та ін.] ; за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, Ю. П. Шарова. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2016. 278 с.
4. Making Development Co-operation More Effective: 2016 Progress Report / OECD/UNDP. Paris : OECD Publishing, 2016. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264266261-en>.
5. Methodological Framework for the Principles of Public Administration: ENP Countries / OECD/SIGMA. Paris : OECD Publishing, 2018. URL: <http://www.sigmaweb.org/publications/Methodological-Framework-for-the-Principles-of-Public-Administration-ENP-Countries-May-2018.pdf>.

Нормативні документи

1. ДСТУ ISO 9000:2015. Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів : (ISO 9000:2015, IDT). На заміну ДСТУ ISO 9000:2007 ; надано чинності 2016–07–01. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – V, 45 с.
2. ДСТУ ISO 9001:2015. Системи управління якістю. Вимоги : (ISO 9001:2015, IDT). На заміну ДСТУ ISO 9001:2009 ; надано чинності 2016–07–01. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. IX, 22 с.
3. Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2017. 174 с. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf.
4. Цілі сталого розвитку 2030 / ООН в Україні. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.
5. Evaluating development co-operation : summary of key norms and standards / OECD DAC Network on Development Evaluation : 2nd ed. OECD, 2010. URL: <https://www.oecd.org/development/evaluation/dcdndep/41612905.pdf>.
6. European Commission, Directorate-General for Budget, The EU's 2021-2027 long-term budget and NextGenerationEU : facts and figures, Publications Office of the European Union, 2021. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2761/808559>.
7. European strategy for smart, sustainable and inclusive growth «Europe 2020», 2010. URL: <https://www.eea.europa.eu/policy-documents/com-2010-2020-europe-2020>.
8. ISO 10014:2006(en). Quality management -- Guidelines for realizing financial and economic benefits. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:10014:ed-1:v1:en>.
9. ISO/DIS 10014 Quality management systems – Managing an organization for quality results – Guidance for realizing financial and economic benefits. URL: <https://www.iso.org/standard/75233.html>.
10. ISO 18091:2019(en) Quality management systems – Guidelines for the application of ISO 9001 in local government. URL: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:18091:ed-2:v1:en>.

11. ISO 20121:2012(en). Event sustainability management systems -- Requirements with guidance for use. – URL: <http://www.iso.org>.
12. ISO 22301:2012 Societal security -- Business continuity management systems --- Requirements. URL: <http://www.iso.org>.
13. ISO 26000:2010 Guidance on social responsibility. URL: <http://isotc.iso.org>.
14. ISO/IEC 27001:2013(en). Information technology -- Security techniques – Information security management systems – Requirements (second edition) URL: <http://www.iso27001security.com/html/27001.html/>.
15. ISO 31000:2018(en) Risk management -- Guidelines. URL: <https://www.iso.org/obp/ui#iso:std:iso:31000:ed-2:v1:en:term:3.5>.
16. ISO 37120:2018 Sustainable cities and communities – Indicators for city services and quality of life. URL: <https://www.iso.org/standard/68498.html>.
17. ISO 37120:2018 Sustainable cities and communities – Indicators for city services and quality of life. URL: <https://www.iso.org/standard/68498.html>.
18. ISO/IEC/IEEE 24765:2017(en). Systems and software engineering -- Vocabulary. URL: <https://www.iso.org/standard/71952.html>.

Додаткові

1. Глобальні цілі сталого розвитку 2030. URL: [http://www.un.org.ua/images/documents/3615/цiлi_web\(2\).pdf](http://www.un.org.ua/images/documents/3615/цiлi_web(2).pdf).
2. Маматова Т., Бортнік О. Удосконалення місцевого самоврядування в Україні на основі європейської моделі самооцінювання CAF. *Аспекти публічного управління*. 2020. Т. 8. № 4. С. 5–15. doi: <https://doi.org/10.15421/152076>.
3. Маматова Т. В., Кравцов О. В. Забезпечення якості публічних послуг в умовах цифрової трансформації (Section 10. Ensuring the administrative services' quality in the context of digital transformation). *Development vectors in public management and administration : collective monograph*. Riga, Latvia : Publishing House «Baltija Publishing», 2021. 338 p. P. 208–228. doi: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-082-7-10>
4. Маматова Т. В., Серьогіна Н. К., Кравцова Т. В. Системи менеджменту соціальної відповідальності на основі стандартів ISO як фактор забезпечення сталого розвитку. *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2019. № 2(70). С. 13–23.
5. Маматова Т., Чикаренко І., Борисенко В. Підходи до відновлення та забезпечення резильєнтності (стійкості) сільських територій в Європейському Союзі. *Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України : матеріали XIX наук.-практ. конф., 16 червня 2022 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка*. Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. С. 16–18. URL: [https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/Material conference 16 06 2022.pdf](https://palsg.nmu.org.ua/ua/Sci/konf/Material%20conference%2016%2006%202022.pdf).
6. Системи управління якістю при наданні муніципальних послуг у відповідності до вимог ISO 9001:2008: існуючі практики та напрями удосконалення : аналіт. дослідж., виконане в рамках Проекту ПРООН «Муніципальна програма врядування та сталого розвитку» / авт. Т. Маматова, О. Бортнік. Київ : ПРООН МПВСР, 2013. 56 с.
7. Технічне регулювання у сфері стандартизації «розумних громад» та «розумних міст»: європейський досвід : аналіт. записка / Національний інститут стратегічних досліджень ; Д. І. Олійник. Вер. 2016 р. URL: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/az-tr-vropeyskiy-dosv-d-dcb7c.pdf>.
8. Управління змінами в публічному адмініструванні : навч. посіб. / Ю. П. Шаров, І. А. Чикаренко, Т. В. Маматова [та ін.] ; за наук. ред. Ю. П. Шарова. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2012. 148 с.
9. Цілі сталого розвитку: що треба знати органам місцевого самоврядування. URL: [http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/SDG LocalGov v05.pdf](http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/SDG_LocalGov_v05.pdf).
10. Чикаренко І. А., Маматова Т. В. «Розумна спеціалізація» як цільовий орієнтир стратегічного розвитку територіальних громад. *Strategic Management: Global Trends and National Peculiarities. – Collective monograph*. Poland: Publishing House «Baltija Publishing», 2019. P. 406–420.

11. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK® Guide) / Project Management Institute, Inc. ; Sixth Edition, 2017. 756 p.
12. Administration as a Service – the Public as a Client : The OECD Report / OECD. 1987. 144 p.
13. Agile Practice Guide / Project Management Institute, Inc., 2017. 168 p.
14. Bortnik O. Application of ISO 10000 standard series for quality management system improvement in municipalities. *Evropský politický a právní diskurz*. 2020. Vol. 7. Iss. 3. P.113–119. doi: 10.46340/eppd.2020.7.3.16.
15. Bortnik O. V. Implementation of international standards in local government structures as a key to sustainable development. *Public Administration Aspects*. 2019. Том 7. № 5. С. 31–43.
16. Citizens as Partners : OECD Handbook on Information, Consultation and Public Participation in Policy-Making. Paris Cedex: OECD Publishing, 2001. 112 p.
17. Chykarenko I. A., Mamaťova T. V., Chykarenko O. O. , Sergienko E. O. , Martseniuk O. O. Organizational and Legal Aspects of Elaboration of Amalgamated Territorial Communities Sustainable Development Strategies. *International Journal of Management*. 2020. Vol. 11. Iss. 05. P. 1084–1093. doi: 10.34218/IJM.11.5.2020.099. URL: https://www.iaeme.com/MasterAdmin/uploadfolder/IJM_11_05_099/IJM_11_05_099.pdf.
18. Contributing to the UN Sustainable Development Goals with ISO standards. ISO, 2018. 23 p. URL: <https://www.iso.org/publication/PUB100429.html>.
19. Developing sustainably : ISO standards to promote sustainable growth. URL: <https://www.iso.org/developing-sustainably.html>.
20. Gasiorowski-Denis E. ISO 18091 standard brings sustainable development to local government / E. Gasiorowski-Denis ; ISO. 2019. URL: <https://www.iso.org/news/ref2378.html>.
21. Global Competitiveness Report 2019: How to end a lost decade of productivity growth, 2020. URL: <https://www.weforum.org/reports/how-to-end-a-decade-of-lost-productivity-growth>.
22. Improving Governance with Policy Evaluation : Lessons From Country Experiences / OECD Public Governance Reviews. Paris : OECD Publishing, 2020. doi: <https://doi.org/10.1787/89b1577d-en>.
23. Jasiulewicz-Kaczmarek M. Sustainable Development and New Revision of ISO Management Standards. 2017. URL: https://www.researchgate.net/publication/316817837_Sustainable_Development_and_New_Revision_of_ISO_Management_Standards.
24. Mamaťova T. V., Chykarenko I. A., Moroz E. G., Yepifanova I. Yu., Kudlaieva N. V. Management of Enterprises and Organizations under the Conditions of Sustainable Development. *International Journal of Management*. 2020. Vol. 11. Iss. 04. P. 151–159. doi: 10.34218/IJM.11.4.2020.016. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3600736.
25. OECD and the Sustainable Development Goals: Delivering on universal goals and targets. URL: <http://www.oecd.org/development/sustainable-development-goals.htm>.
26. Saner R. Implementing the SDGs by Subnational Governments: Urgent Need to Strengthen Administrative Capacities. *HKPAA. PAAP* 20.2:23-40. 2017. P. 23–40. URL: https://www.researchgate.net/publication/321462637_Implementing_the_SDGs_by_Subnational_Governments_Urgent_Need_to_Strengthen_Administrative_Capacities.
27. Sustainability, sustainable development and social responsibility. ISO definitions and terminology. ISO. 11 p. URL: http://iso26000.info/wp-content/uploads/2016/03/ISO_Sustainability_brochure.pdf.
28. The Global Risks Report 2020. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2020>.
29. Weissinger R. ISO work on sustainability standards -- Launch of the second UNFSS report on Voluntary Sustainability Standards and the Role of the Government. *Workshop organized by the German Development Institute*, Berlin, 20-22 October 2016. URL: https://www.die-gdi.de/uploads/tx_veranstaltung/ISO_Work_on_Sustainability_Standards_Rainhard_Weissinger_ISO.pdf.

Інформаційні ресурси

1. CIVICUS – World Alliance for Citizen Participation. URL: <http://www.pgexchange.org/>
2. European CAF Resource Centre, EIPA.
URL: <https://www.eipa.eu/portfolio/european-caf-resource-centre/>
3. Global Cities Registry™ for ISO 37120. URL: <http://www.dataforcities.org/global-cities-registry/>.
4. International Organization for Standardization (ISO). URL: <http://www.iso.org>
5. International Project Management Association (IPMA). URL: <https://www.ipma.world/>
6. ISO/TC 176 Quality management and quality assurance.
URL: <https://committee.iso.org/home/tc176>
7. Observatory of Public Sector Innovation (OPSI). URL: <https://www.oecd-opsi.org/>
8. OECD iLibrary. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/>
9. Publicservice Europe. URL: <http://www.publicserviceeurope.com/>
10. Smart Specialisation Platform. URL: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu>
11. Sustainable Development Knowledge Platform. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/>
12. The Conflict Sensitivity Consortium. URL: <http://www.conflictsensitivity.org>
13. The DAC Network on Development Evaluation (DAC / OECD).
URL: <https://www.oecd.org/dac/evaluation/>
14. The European Commission's priorities
URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024_en
15. The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). URL: <http://www.oecd.org/>
16. The World Economic Forum (WEF). URL: <https://www.weforum.org/>
17. United Nations(UN). URL: <https://www.un.org/en>
18. United Nations Development Programme (UNDP).
URL: <https://www.undp.org/content/undp/en/home.html>
19. United Nations iLibrary. URL: <https://www.un-ilibrary.org/>